

Med hela det konstlade, spelade, ständigt agerande hos Disraeli sammanhänger ett drag av hjärtlöshet — inte så att han var elak, men att han var exceptionellt okänslig, och det vill inte säga litet, för avlägsna lidanden. Efter ett besök år 1830 hos den turkiske storvisiren, beryktad för sina ohyggliga grymheter, skildrade han sin förtjusning över att

umgås med "en man som dagligen halshög en halv provinns". Då turkarna under 1870-talets kris fängslade och torterade tiotusentals människor i de upprotiska provinserna förklarade Disraeli i underhuset att uppgifterna nog var överdrivna; man hade på Balkan inte fängelser (prison accomodation) för så många, och orientaler brukade göra slut på sina offer "med mera expedita metoder" — den gången förstod Disraeli att han gått för långt och blev generad vid skruttet efter kvickheten.

I allt det ytliga och utåtvända fanns det, har man sagt, något djupt och innerligt hos Disraeli: kärleken till England. Man har också påpekat att denna kärlek inte var en normal och lugn patriotism, utan färgad av främlingens romantik, att den var en exotisk och nästan erotisk upphetsning. Inför drottningen, godsägarna, prelaterna, rödrockarna var Disraeli på en gång underlägsen och erövrare; i detta rike hade han, besökaren, blivit jämlike och till slut härskare. I hans hållning spåras den blandning av förakt och öm lidelse som Tonio Kröger hos Thomas Mann känner inför Hans Hansen, den dubbelbottnade inför det enkla och självklara. Man kan diskutera om orden kärlek och patriotism inte är meningslösa i detta sammanhang; var Disraelis känsla inte snarare den store aktörens inför den stora rollen och den stora scenen? Det är sällan man finner så litet av karaktär, av slutlig substans hos en av historiens hjältar; allt upplöser sig i gester, pomp och teknik.

*

Hesketh Pearson, känd för en rad underhållande och inte ointelligenta biografier, har nu porträtterat Disraeli (*Dizzy*, Harper and Brothers, pris 21 sh.). Boken är välskriven och rolig, om också sakligt tvivelaktig. Pearson beundrar inte Disraeli som romanförfattare, men höjer honom till skyarna som politiker — bakom hela framställningen skymtar en gammal högermans ilska mot labour. Det erkännes att Disraeli var maktlysten, opportunistisk och ofta oärlig, men den frågan betecknas som betydelslös med motiveringen att alla politiker är likadana. Pearson reagerar inte ens inför Disraelis blanka förnekande (år 1845) att han bett Peel om plats i dennes ministär: så skulle alla politiker ha gjort. Finessen hos Disraeli blir inte minst att han var medveten om sina tarvligheter — en ovanligt enkel form av respekt för det "problematiske" hos konservatismens idol.

HERBERT TINGSTEN

Aftonbladet och Stockholms-Tidningen

har jämte meddelanden om vissa personers utträde ur stiftelsen Natur och Kulturs styrelse påstått att Dagens Nyheter skulle ha publicerat denna nyhet i avsikt att skada bokförlaget Natur och Kultur och främja det Bonnierska förlagets intressen. Dessa insinuationer är lika grundlösa som simpla. Att Dagens Nyheter ger plats åt en sådan nyhet som att tre

framstående ledamöter av ifrågavarande stiftelse utträtt på grund av att en skandalebok publicerats på förlaget är en sak som naturligtvis inte har att göra med skilda förlags förhållanden till varandra; Bonniers förlag har inte haft någonting med saken att skaffa. Då meningen nu tydligen är att använda vad som inträffat till reklam för skandaleboken, bör också nämnas att den recension av boken som införts i Dagens Nyheter i annonserna citerats på ett totalt missvisande sätt.